

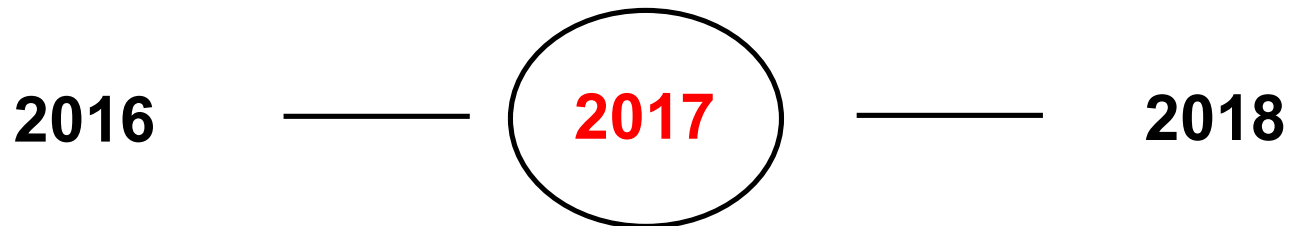
Kartläggning av samsjuklighet – hur ser det ut?

Stefan Brené

Kartläggning av samsjuklighet psykisk ohälsa och beroendeproblematik

- **Delprojekt I:**
  - Kartlägga förekomsten av skadligt bruk, beroende och (andra) psykiatriska diagnoser via Patientregistret
- **Delprojekt II:**
  - Analysera hur samverkan mellan olika verksamheter fungerar och hur den påverkar förutsättningarna för en god vård och omsorg
  - Förslag på hur samverkan kan förbättras. Utredning av huvudmannskapet ingick inte i uppdraget

Psykiatriska diagnoser hos personer vårdade för intag av beroendeframkallande substanser

- 51 835 personer, 10 år och äldre fick vård för intag av beroendeframkallande substanser 2017
- 52 procent av männen och 64 procent av kvinnorna fick också vård för någon annan psykiatrisk diagnos minst en gång under perioden 2016–2018

Varierande diagnospanorama utifrån vilken substans som föranlett vårdtillfället (≥ 1 substans/pat)

	Akut intoxikation	Skadligt bruk	Beroende	Abstinens*	Psykotisk störning**	Psykiska störningar***	Amnesi- syndrom
Alkohol	34,0	14,3	38,1	10,0	0,9	2,6	0,2
Opioider	12,0	4,9	75,5	5,3	0,4	1,9	0,02
Cannabis	9,6	41,7	28,0	1,2	13,3	6,1	0,03
Sedativa/hypn otika	54,0	8,8	26,1	7,2	0,6	3,3	0,1
Kokain	30,1	29,9	23,7	1,3	7,2	7,7	0
Andra stimulantia	31,3	16,4	25,4	2,0	18,9	6,0	0
Hallucinogen er	57,0	3,2	1,4	5,4	18,1	14,1	0,9
Fler än en substans	32,3	16,5	36,8	2,0	6,7	5,6	0,04

Ångestsyndrom, depression och adhd vanligt bland vårdade för intag av beroendeframkallande substanser (≥ 1 psykiatrisk diagnos/person 2016-2018)

	Schizofreni och liknande tillstånd	Bipolärt syndrom	Depressioner	Ångestsyndrom	Ät- och sömnstörningar	Personlighets- syndrom	Autism	Adhd	Beteendestörningar (ej adhd)
Pojkar/ Män									
10–17 år	1,9	1,1	11,2	19,6	4,2	0,1	8,0	34,2	7,8
18–24 år	10,6	3,6	19,5	32,4	3,5	3,3	6,2	24,5	6,0
25+	7,9	4,9	19,5	30,6	2,9	4,6	2,7	15,3	3,2
Flickor/ Kvinnor									
10–17 år	1,2	3,0	31,8	46,6	13,4	2,3	8,8	34,0	13,3
18–24 år	5,5	8,3	29,4	53,7	10,0	17,9	8,1	26,6	6,8
25+	6,1	9,5	28,1	45,0	5,3	12,3	2,7	14,4	3,8

När flera psykiatriska diagnoser förelåg hos vårdade för intag av beroendeframkallande substanser var en av diagnoserna ofta adhd

	Schizofreni och liknande tillstånd	Bipolärt syndrom	Depressioner	Ångest-syndrom	Ät- och sömnstörningar	Personlighets-syndrom	Autism	Beteendestörningar (ej adhd)
Förekomst av adhd	28	31	23	25	31	40	63	38

Adhd - en riskgrupp för utveckling av skadligt bruk eller beroende

Förutsättningar för samverkan

- **Analys av vilka faktorer som förbättrar respektive försämrar möjligheten till samverkan mellan och inom huvudmännen.**
- **Med utgångspunkt från Socialstyrelsens analys presenteras förbättringsförslag**

Metoder:

- **Litteraturstudier: FoU rapporter, myndigheter, regioner och kommuner**
- **Intervjuer med nyckelaktörer**
- **Seminariedagar**
- **Studiebesök**
- **Möten med, brukarorganisationer och myndigheter**

Resultat från analysen av faktorer som påverkar förutsättningar för samverkan

1. Ansvarsfördelningen mellan och inom huvudmän

- **Det delade ansvaret mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst upplevs som otydlig och kan bidra till att utbudet av vård- och omsorgsinsatser skiljer sig åt på olika platser i landet**
- **Delat ansvar för psykosocial behandling är en knäckfråga**
- **Förhandlingar om ansvarsfördelningen medför administrativ börda och risk att ingen tar ansvar**
- **Gränsdragningsproblem mellan LVM och LPT**

2. Oklarhet kring vem som har det ekonomiska ansvaret för olika åtgärder och insatser

- **Ansvarsfördelningen är delad mellan huvudmännen, och därmed finns risk att man skjuter över det ekonomiska ansvaret till den andra huvudmannen.**
- **Även inom hälso- och sjukvården finns risk att man skjuter över ansvaret till andra verksamheter**
- **Personer med samsjuklighet har behov av omfattande och resurskrävande åtgärder. Det är inte alltid de resurser som förbrukas av vården täcks in i de ersättningsprinciper som tillämpas i regionerna**

3. Administrativa hinder såsom icke kompatibla IT-system

En av förutsättningarna för att uppnå en samordnad vård och omsorg är att information om patienten eller brukaren finns tillgänglig vid rätt tidpunkt för den som behöver den.

4. Brist på samsyn mellan professioner om begrepp

- **Det finns ibland ett moraliserande med attityder och förutfattade meningar som kan påverka mötet med patient eller brukare.**
- **Psykiatrin utreder och behandlar inte psykiatrisk problematik förrän personen först varit drogfri under en viss tidsperiod. Det finns risk att personer med beroende aldrig genomgår en psykiatrisk utredning.**

5. Arbetssätt och bemötande

Personer med samsjuklighet har ofta komplexa behov av vård och stöd från flera verksamheter. Samtidigt har de ofta små förutsättningar för att vara delaktiga i samordningen av sin vård och omsorg. Vården och omsorgen behöver ha en beredskap för detta

Det saknas ofta en förståelse bland aktörer som samverkar, inklusive personen själv, om hur vård- och stödprocessen ser ut

Förbättringsförslag

Förslag riktade till departementet

- **Utvärdera behov professioner från båda huvudmännen har av gemensamma utbildningar om beroendesjukdom, psykisk ohälsa och samsjuklighet.**
- **Utvärdera effekter modeller för integrerad samverkan mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst har på kostnader för huvudmännen och upplevd nöjdhet hos brukare och patienter.**
- **Utvärdera hur ekonomiska styrmedel kan förbättra eller försämma förutsättningar för en god samverkan när det gäller vård och stöd till personer med samsjuklighet.**

Förslag till SKR och Socialstyrelsen i samverkan

- **En plan förankras hos båda huvudmännen samt patient- och brukarorganisationer om hur personcentrerad vård, omsorg och samverkan kan implementeras i verksamheterna.**

I planen ingår att ta hänsyn till och anpassa samverkan och samordning till de särskilda behov som den heterogena populationen med samsjuklighet har.

- **Förnyad satsning och implementering av integrerade eller samverkande team**

Case management i form av integrerade eller samverkande team till personer med missbruk eller beroende av alkohol och narkotika och svår psykisk sjukdom

Förslag till NPO-strukturen

Ta fram ett personcentrerat och sammanhållet vård- och insatsförlopp för vuxna personer med samsjuklighet

Vård- och insatsförloppet bör ha ingång från både socialtjänst och hälso- och sjukvård, och inkludera utredning, behandling, uppföljning, socialt stöd och rehabilitering.

Ta fram ett standardiserat vård- och insatsförlopp för barn och unga personer med samsjuklighet.

Vård- och insatsförloppet bör ha ingång från både socialtjänst och hälso- och sjukvård, och inkludera utredning, behandling, uppföljning, socialt stöd och rehabilitering.

Tid för frågor

lut

<https://www.socialstyrelsen.se/om-socialstyrelsen/pressrum/press/ny-kartlaggning-av-samsjuklighet-i-psykisk-ohalsa-och-beroendeproblematik/>